

BM 32/14 Læresak - undervisningstjenesten

Fra Kirkerådet har Bispemøtet fått oversendt sak KR 33/14 om undervisningstjenesten i Den norske kirke.

De viktigste foreslåtte endringene er:

- ”Vigslet kateket bruker alba med stola som liturgisk bekledning” (s. 9 i saksfremlegget)
- ”Retningslinjene for kateketens og diakonens liturgiske funksjoner oppdateres, både i lys av gudstjenestereformen og en mer adekvat beskrivelse av undervisningstjenestens plass i gudstjenesten. Setningen ´kateketens tjeneste omfatter ikke forvaltning av sakramentene´ endres til ´kateketens tjeneste omfatter *normalt* ikke forvaltning av sakramentene” (s. 8 – 9 i saksfremlegget).

Bispemøtet er bedt om å gi en læremessige uttalelse til saken og bør da særlig fokusere på forslagene som angår sakramentsforvaltningen og liturgisk bekledning.

Det er naturlig å se saken i sammenheng med Bispemøtets uttalelse om diakontjenesten og kirkens tjenestemønster fra 2010 (sak BM 3/10), da det er denne som ligger til grunn for vårens høringsnotat fra Kirkerådet og det saksfremlegget Kirkerådet nå har oversendt Bispemøtet.

Liturgisk bekledning

Når det gjelder liturgisk bekledning fremmer Kirkerådet i Sak KR 33/14 to forslag. Det første forslaget innebærer at vigslet kateket kan bruke alba med stola som liturgisk bekledning. Det andre forslaget innebærer at utformingen av stola utredes nærmere og legges fram for Kirkerådets desembermøte.

Et stort flertall av høringsinstansene, herunder 10 av 11 biskoper/bispedømmeråd, de tre teologiske lærestedene, samt preses, støtter *ikke* forslaget om rettstilt stola som liturgisk bekledning for kateketer. Dette blir begrunnet ut fra behovet for å skille katekettjenesten fra prestens tjeneste med ord og sakrament. Et flertall av bispedømmerådene og lærestedene støtter likevel forslaget om at kateket kan bære alba med skråstilt stola som liturgisk bekledning, eller stola som er utformet på en måte som tydelig skiller den fra prestens stola.

Innspillene fra høringsinstansene, særlig fra biskopene og de teologiske lærestedene, bør veie tungt i Bispemøtets vurdering av saken. På denne bakgrunn bør et forslag om stola for kateketer presisere stolaens form, rettstilt eller skråstilt.

Sakramentsforvaltning

Når det gjelder sakramentsforvaltningen foreslår de fleste høringsinstanser at det innarbeides en ordning hvor det gis mulighet for en begrenset sakramentsforvaltning som biskopen bemyndiger og som inngår i vigslet tjeneste. Dette innebærer at det kun gis mulighet til å forvalte sakramentene ved anledninger hvor undervisningsoppdraget står i fokus og hvor prest ikke er tilstede, for eksempel ved konfirmantleirer eller andre typer ungdomsarrangement. Mot denne bakgrunn fremmer Kirkerådet i sak KR 33/14 følgende forslag:

”Retningslinjer for kateketens og diakonens liturgiske funksjoner oppdateres, både i lys av gudstjenestereformen og en mer adekvat beskrivelse av undervisningstjenestens plass i gudstjenesten.”

Til forslaget knyttes en anbefaling hvor det heter at:

”Setningen ‘kateketens tjeneste omfatter ikke forvaltning av sakramentene’ endres til ‘kateketens tjeneste omfatter *normalt* ikke forvaltning av sakramentene’”

Det er rimelig å forstå denne endringen som en oppmykning av gjeldende rett. Innskuddet ”normalt” indikerer at det i gitte tilfeller likevel kan forekomme. Slike unntak forekommer imidlertid også på grunnlag av dagens bestemmelser. En vil derfor kunne hevde at endringsforslaget vil kunne bidra til en ytterligere liberalisering av praksis. Bispemøtet må vurdere om dette er ønskelig.

BM-32/14 Vedtak:

Bispemøtet har fått oversendt sak KR 33/14 om undervisningstjenesten i Den norske kirke til læremessig vurdering. Bispemøtet uttaler:

Bispemøtet vil innledningsvis bekrefte Kirkerådets beskrivelse av undervisningstjenesten: "Kirkens undervisningstjeneste springer ut av kirkens identitet og oppdrag og er av avgjørende betydning for kirken. Undervisningstjenesten er forankret i et rikt bibelteologisk materiale. Det vigsles til katekettjeneste i Den norske kirke."

Bispemøtet vil peke på to spørsmål som bør vektlegges i en læremessig sammenheng. Det gjelder forslagene som angår sakramentsforvaltningen og liturgisk bekledning.

Katekettjenestens forankring

Bispemøtets uttalelse om diakontjenesten i kirkens tjenestemønster (BM 3/10) danner et viktig utgangspunkt for de forslag som ble fremmet i Kirkerådets høringsnotatet om undervisningstjenesten. I høringsnotatet ble det, med henvisning til diakonuttalelsen, fremmet forslag som de fleste høringsinstanser ikke kunne støtte. Det er derfor viktig at diakonuttalelsen forstås på en saksvarende måte.

Tankegangen i diakonuttalelsen fra 2010 avviser en modell hvor kirkens vigslede tjenester avledes eller differensieres ut fra den særskilte tjenesten med Ord og sakrament (CA V). I stedet sees hver enkelt tjeneste som hvilende på sitt eget grunnlag. Det kan være likheter mellom tjenestegruppene, og enkelte oppgaver tillagt én tjenestegruppe kan i større eller mindre grad korrespondere med oppgaver tillagt en annen gruppe. Hovedpoenget er imidlertid at hver enkelt tjenestegruppe må utvikles i henhold til sin egenart.

Selv om uttalelsen poengterer at prester ikke skal ha eksklusiv rett til å utføre alt som hører inn under forkynnelse og sakramentsforvaltning, gjør en helhetlig lesning av diakonuttalelsen det klart at diakontjenesten ikke omfatter sakramentsforvaltning. I uttalelsen understreker Bispemøtet at det ikke ser grunnlag for å gjøre endringer på dette punktet.

Sakramentsforvaltning er i vår kirke lagt til prestatjenesten.

På denne bakgrunn blir det ikke saksvarende å begrunne sakramentsforvaltning og alba med rettstilt stola for kateketer med henvisning til diakonuttalelsen, slik Kirkerådet gjør i

høringsnotatet. Et slikt forslag strider mot de konklusjoner og helhetlige anbefalinger som gis i diakonuttalelsen.

Kateketer og sakramentsforvaltning

Katekettjenesten er en egen kirkelig tjeneste. Den er ikke avledet av prestedtjenesten. Tilrettelegging av katekettjenesten bør derfor bidra til å fremme denne tjenestens egenart. Det vises til Bispemøtets uttalelse om diakontjenesten i kirkens tjenestemønster (sak BM 3/10).

Sakramentsforvaltningen er i vår kirke tillagt prestedtjenesten. Biskopen kan likevel gi kateketer fullmakt i særskilte tilfeller, jf Tjenesteordning for biskoper, paragraf 10. Bispemøtet ser behov for å oppdatere retningslinjer for kateketers og diakoners gudstjenestelige funksjoner.

Kateketers stola

Til forslaget om at kateketen skal bære alba og stola som liturgisk drakt, vil Bispemøtet uttale:

Når stola er innført som del av tjenestedrakt for diakoner, kan Bispemøtet ikke finne avgjørende læremessige innvendinger mot at også kateketene, som vigslet tjenestegruppe, skal kunne benytte stola. Av hensyn til behovet for orden og tydelighet i kirken, bør kateketens stola ikke kunne forveksles med prestens. Dersom Kirkerådet vil foreslå for Kirkemøtet at kateketens tjenestedrakt skal inkludere stola, må det derfor presiseres at kateketens stola ikke skal være rettstilt.

Vigsling av menighetspedagoger m.v.

I Den norske kirke vigsles prest, diakon, kateket og kantor til tjeneste. Bispemøtet anbefaler ikke at flere tjenestegrupper pålegges vigsling som grunnlag for sin tjeneste. Dette vil kunne bidra til å svekke både vigslingens betydning så vel som forståelsen av det allmenne prestedømme.